

Megatrendit Afrikassa: Demokratiakehitys

Author: Mikael Mattlin

Tiivistelmä

Tämä raportti arvioi Afrikan demokratiakehitystä vakiintuneiden länsimaisen liberaalin demokratian käsitteiden valossa. Moni afrikkalainen maa otti käyttöön monipuoluevaalit 1990-luvulla. Viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana tilanne sekä poliittisten oikeuksien, että kansalaisvapauksien osalta on heikentynyt niin Etelä-, Itä- kuin Keski-Afrikassa. Tilanne on pysynyt keskimäärin jotakuinkin ennallaan Länsi-Afrikassa. Tästä huolimatta monilla osa-alueilla on nähty edistystä, mm. poliittisten puolueiden ja vaalien institutionalisoitumisena, naisten aseman kohentumisena politiikassa, sekä ajoittaisina rauhanomaisina vallanvaihdoksina. Demokratian institutionaalinen viitekehys on tänä päivänä laajemmin käytössä ympäri Afrikkaa kuin 1990-luvulla. Vaikka sotilaallisia vallankaappauksia edelleen esiintyy, laajempi afrikkalainen yhteisö ei enää hyväksy niitä. Useita ongelmallisia osa-alueitakin yhä on, kuten syvälle juurtunut korruptio, aiemman demokratiaedistyksen takapakit joissakin maissa, 'hybridijärjestelmien' kehittyminen (esim. kilpailullinen autoritarismi), etninen äänestäminen ja poliittinen väkivalta. Lyhyesti sanottuna Afrikkakin kärsii ilmiöstä, jonka demokratiatutkijat jo 2000-luvun alussa identifioivat: demokratia on laajemmalle levinnyttä, mutta samalla hauraampaa, ts. demokratioissa on laatuongelmia. Nykyisellä kehityskululla afrikkalainen demokratia kulkee kohti määrällistä stagnaatiota ja hidasta laadullista heikkenemistä. Positiivisempi skenaario on se, että megatrendien yhdistelmä (väestönkasvun hidastuminen, kaupungistuminen ja teknologinen kehitys), yhdistettynä joidenkin afrikkalaisten hallitusten ja Afrikan Unionin yhä vahvempaan sitoutumiseen demokraattisiin hallitusmuotoihin, voit johtaa demokratian laadullisiin parannuksiin ja demokratisoitumiseen tietyissä maissa. Yksi uusien afrikkalaisten demokratioiden kohtaamista keskeisistä haasteista on rauhanomaisen vallanjaon ja vallanvaihdosten normalisoituminen. Niiden afrikkalaisten johtajien, jotka toivovat näkevänsä maanosansa edelleen demokratisoituvan, tulisi *keskittyä pidäkkeiden rakentamiseen ja pidättyväsyyden osoittamiseen*. Edellinen viittaa institutionaalisten pidäkkeiden pystyttämiseen vallan väärinkäytöksiä vastaan, esim. korruptionvastaisella taistelulla, hallinnollisten lakien uudistuksilla ja sallimalla vapaammat tiedotusvälineet. Jälkimmäinen on luonteeltaan poliittiskulttuurinen: pidättyväsyyden osoittamista poliittisia vastustajia kohtaan ja vallasta luopumista, kun sen aika on. Toinen afrikkalaisen demokratian syventämisen haasteista on länsimaiden hallitusten ja avustusjärjestöjen nykyinen horjuva ja laimea tuki Afrikan demokratisoitumiselle. Erityisesti, kun samanaikaisesti Kiina ajaa mantereella aktiivisesti omia 'vaihtoehtoisia hallinnan mallejaan' usein höystettynä (ainakin pinnallisesti) anteliilla lupauksilla lainoista ja avusta. Positiivisen skenaarion toteutuminen edellyttäisi todennäköisesti vahvempaa tukea demokratialle ulkoisilta toimijoilta, esimerkiksi EU:lta kollektiivisesti ja yksittäisiltä EU-maiden hallituksilta. Keskeinen hallintakäsitysten taistelutanner on tulevaisuuden afrikkalaisten eliittien koulutus.

Nykyinen käsitys Afrikan demokratiakehityksestä

Demokratisoituuksaan ns. kolmannen aallon loppupuolella 1990-luvulla, Samuel Huntingtonin kuuluisaksi tekemää termiä käyttäen, myös moni afrikkalainen maa otti käyttöön monipuoluevaalit. Globaalin aallon mukaisesti, 1990-luku ja 2000-luvun alku olikin Afrikassa demokratian osalta suhteellisen edistyksen aikaa. Poliittisten oikeuksien ja kansalaisvapauksien edistäminen on kuitenkin ollut globaalissa vastatuulella jo yli vuosikymmenen ajan. Autoritarismi on jälleen nostanut päätään tavalla, jota Huntington luultavasti kutsuisi vasta-aalloksi (Huntington argumentoi, että jokaista demokratisoitumisaaltoa on seurannut vasta-aalto). Afrikkalaisen demokratisoitumisen edistys on myös pysähtynyt viimeisen vuosikymmenen aikana. Tarkastelemalla Freedom Housen tuottamaa dataa (FH on eräs keskeisiä poliittisia oikeuksia ja kansalaisvapauksien pitkätaimista globaalisti tuottavia tahoja), voidaan todeta, että tilanne sekä poliittisten oikeuksien että kansalaisvapauksien osalta on heikentynyt niin eteläisessä-, itäisessä- kuin keskisessäkin Afrikassa. Tilanne on pysynyt keskimäärin jotakuinkin ennallaan Länsi-Afrikassa. Ainoa indikaattori, joka osoittaa selkeää parannusta on poliittisten oikeuksien tilanne Pohjois-Afrikassa, mutta tämä johtuu pitkälti Tunisian merkittävästä poliittisesta muutoksesta vuoden 2011 arabikevään jälkeen (Taulukko 1).

Taulukko 1. Poliittisten oikeuksien ja kansalaisvapauksien tilanne Afrikassa 2018, sekä trendi viimeisen vuosikymmenen aikana

	<i>Poliittiset oikeudet</i>	<i>10 v muutos</i>	<i>Kansalais-</i>	<i>10 v muutos</i>
			<i>vapaudet</i>	
<i>Etelä-Afrikka</i>	3.40	+ 0.40	3.00	+ 0.20
<i>Itä-Afrikka</i>	4.84	+ 0.37	4.74	+ 0.50
<i>Keski-Afrikka</i>	6.22	+ 0.67	5.56	+ 0.56
<i>Pohjois-Afrikka</i>	5.71	- 0.71	5.57	0.00
<i>Länsi-Afrikka</i>	3.50	0.00	3.56	0.00

Lähde: Muokattu Freedom Housen "Freedom in the World" 2008 ja 2018 raporttien datasta.

Nootit: 1 tarkoittaa vapainta ja 7 vähiten vapaata, ts. suurempi numero tarkoittaa vähemmän vapauttaa ja pienempi numero enemmän vapautta. Pääindeksit koostuvat useista alaindeksistä. Tästä johtuen pääindeksit ovat robusteja, sillä ne harvemmin muuttuvat merkittävästi lyhyellä aikavälillä. Maantieteelliset luokitukset perustuvat YK:n aluejakoon.

Kansallisella tasolla suhteellinen edistys poliittisissa oikeuksissa ja kansalaisvapauksissa Tunisiassa ja Norsuunluurannikolla jää ympäri mannerta nähtyjen takapakien varjoon. Tilanne on heikentynyt niin Burundissa, Etiopiassa, Keski-Afrikan tasavallassa, Malissa kuin Mauritaniassakin. Freedom House antaa vain kymmenelle afrikkalaiselle valtiolle statuksen 'vapaa' (18 % kaikista), joiden joukossa on kaksi merkittävämpää maata: Etelä-Afrikka ja Ghana. Vertailun vuoksi Etelä- ja Väli-Amerikassa vastaava luku on 63 %. Kaiken kaikkiaan ei ole havaittavissa mantereenlaajuista demokratian laajenemis- tai syvenemistrendiä. Toisaalta ei voida myöskään sanoa, että autoritarismi levittäytyisi ympäri mannerta. Tarvitaan siis hienojakoisempi analyysi Afrikan demokratiatrendeistä.

Afrikan mediavapauden tilanne on hieman parempi kuin muualla Globaalissa Etelässä. Kuitenkin vain kolmessa hyvin pienessä afrikkalaisessa maassa (Mauritius, Sao Tomé and Príncipe ja Kap Verde) media on täysin vapaa Freedom Housen arvion mukaan. Vaikka monilla Afrikan valtioilla on laillinen suoja sananvapaudella ja medialle, useimmista maista puuttuvat lait informaatiovapaudesta. Viranomaissalailua ja poliitikkojen ajoittaisia hyökkäyksiä mediaa vastaan tapahtuu jopa demokraattisemmissa maissa. Sekä internetin että matkapuhelinten käyttö on Afrikassa liitetty suurempaan demokratisoitumistrendiin. Tunisia on tässä yhteydessä hyvä esimerkki uusien medioiden mobilisaatiopotentialista. Arabikevään 'some-vallankumousten' käänttöpuoli on kuitenkin se, että monet autoritääriset hallitukset myös Afrikassa pyrkivät entistä aktiivisemmin kontrolloimaan internetiä, mobiiliteknologioita ja sosiaalista mediaa.

Vaikka Afrikan demokratiatrendit eivät ole voittopuolisesti positiivisia, demokratisoituminen ei ole ollut vailla vaikutuksia. Demokratian ja vaalien institutionaalinen viitekehys on nyt melko vakiintunut ja laajemmalle levinnyt ympäri maanosaa. Vaikka sotilaallisia vallankaappauksia edelleen esiintyy, laajempi afrikkalainen yhteisö ei enää hyväksy niitä. Afrikan Unioni on esimerkiksi puuttunut sotilaskaappauksiin tuomitsemalla ne (Togo 2005), epäamalla organisaation jäsenyys (Mauritania 2005), ja auttamalla asianhoitajahallituksen muodostamisessa (Mali 2012).

Afrikassa on nähty edistystä poliittisten puolueiden ja vaalien institutionalisoitumisessa. Monet demokratian perusedellytykset ovat kehittyneet, kuten oikeudellinen viitekehys, sekä itsenäiset oikeuslaitokset ja vaalikomissiot. Eräs erityinen valopilkku on naisten kasvanut rooli politiikassa. Naisparlamentaarikkojen osuus afrikkalaisissa parlamenteissa on selvästi kasvanut vuodesta 1990, osittain siksi, että joissakin maissa, kuten Ruandassa, on otettu käyttöön sukupuolikiintiöt. Naisten lailliset oikeudet ovat myös parantuneet. Monissa maissa perinteiset oikeudet ja käytännöt rajoittavat kuitenkin edelleen naisten osallistumista politiikkaan, ja naiset, kuten myös seksuaalivähemmistöt, kohtaavat diskriminaatiota.

Korruptio on piinaava ongelma ympäri Afrikkaa. Transparency Internationalin tekemissä kyselyissä korruptiohavainnoista useimmat Afrikan maat (30) löytyvät alimmasta kolmanneksesta. Merkittävä osa näistä maista on globaalillakin tasolla kaikkein korruptoituneimpien joukossa.

Pahnanpohjimmaisena löytyvät Somalia ja Etelä-Sudan. Toisaalta Saharan eteläpuolisessa Afrikassa on myös joitakin valopiikkuja, kuten Seychellit, Botswana, Kap Verde, Ruanda ja Namibia. Muita ongelmallisia alueita ovat aiemman demokratiaedistykseen takapakit joissakin maissa, 'hybridijärjestelmien' kehittyminen (esim. kilpailullinen autoritarismi), etninen äänestäminen ja poliittinen väkivalta. Joidenkin tutkimusten mukaan osasyynä voi olla se, että Afrikka on demokratisoitunut liian nopeasti suhteessa tulotasoonsa. Lyhyesti sanottuna Afrikkakin kärsii ilmiöstä, jonka demokratiatutkijat ovat yleisemmin havainnoineet: demokratia on laajemmalle levinnyttä, mutta samalla hauraampaa, ts. demokratioissa on laatuongelmia.

Afrikan demokratisoitumisen aallonhuippu osui voitonriemuseen 'historian loppu' -hetkeen 1990-luvulla. Länsimaat olivat suhteellisen vakuuttuneita oman poliittisen järjestelmänsä paremmuudesta, mikä myös heijastui avustusyhteisön tukena demokratialle, oikeusvaltiolle, ihmisoikeuksille ja kansalaisyhteiskunnalle. Globaalin finanssikriisin jälkeen niin länsimaiset hallituksissa kuin avustusjärjestöissä on ollut horjuvampi suhtautuminen globaalia demokratisoitumisen edistämistä kohtaan. Sen sijaan monet avunantajat ovat keskittyneet rajoitetumpien tavoitteiden ajamiseen, kuten oikeusjärjestelmän uudistuksiin tai sukupuolten tasa-arvon edistämiseen. Tämä muutos ei ole vailla vaikutuksia, erityisesti aikana, jolloin Kiina yhä itsevarmemmin ajaa omia 'vaihtoehtoisia hallinnan mallejaan', usein höystettynä (ainakin pinnallisesti) anteliailla lupauksilla lainoista ja avusta, kuten Kiinan johtajan Xi Jinpingin FOCAC-huippukokouksessa Pekingissä 2018 tekemä lupaus USD 60 miljardin rahoituksesta Afrikalle.

Nykyisten Afrikan demokratiatrendien vaikutukset

Kolonialismi jätti usein jälkeensä luonnottomat valtiorajat, heikot valtiot ja hauraat instituutiot. Moni afrikkalainen maa kamppailikin itsenäistymisensä jälkeen poliittisen epävakauden, sisällissotien ja etnisten jännitteiden kanssa. Vaikka demokratisoitumisen tulisi teoriassa tarjota kanavia yhteiskunnallisten epäkohtien käsittelemiseen, eräs vaalien kautta käydyn poliittisen kilpailun paradokseista on, että yhteiskunnan sisäiset jännitteet usein aluksi kärjistyvät, mm. etnisyyden politisoitumisen takia, kuten tapahtui mm. Norsunluurannikolla. Monipuoluevaaleihin siirtyminen ei siis ole kaikenkattava ratkaisu poliittisille, taloudellisille ja sosiaalisille ongelmille. Afrikkalaiset yhteiskunnat kohtaavat laajan kirjon haasteita, suoranaisten *poliittisista* (esim. palautuminen sisällissodasta, etniset konfliktit, autoritäärisen tukahduttamisen perintö), ja *taloudellisista* (esim. laajamittainen työttömyys, vähäinen investoiminen), *sosiaalsiin* haasteisiin (esim. sairaanhoidon puute, sukupuolten epätasa-arvo). Olemassaolevan tutkimuksen antama kuva demokraattisempien ja inklusiivisempien hallinnanmuotojen kyvystä ratkaista näitä haasteita Afrikassa on kirjava.

Eräs keskeisimmistä uusien afrikkalaisten demokratioiden kohtaamista haasteista liittyy rauhanomaisen vallanjakamisen ja vallanvaihdosten normalisoitumiseen, sekä yksittäisten johtajien että laajempien sosiaalisten ryhmien, kuten poliittisten puolueiden ja etnisten sekä kieliryhmien, välillä. Maissa, joissa on pitkä konfliktihistoria ja heikot valtiolliset instituutiot, on usein sekä ryhmien välistä *luottamuspuuraa* että *puutteellista pidättyväisyyttä* (poliittisia käyttäytymisnormeja), jonka politiikan tutkijat aikaisin tunnistivat hyvin toimivien demokratioiden keskeiseksi elementiksi. Afrikkalaisista johtajista moni pitää kiinni vallasta ja siihen liittyvistä resursseista aivan liian kauan, esimerkiksi turvattomuuden tunteesta tai ahneudesta johtuen. Jopa vaaleilla valitut johtajat suhteellisen vakaisissa demokratioissa pyrkivät välillä pitkittämään valtaansa kyseenalaisin keinoin, esimerkiksi luomalla uusia vaalipiirejä kannattajille etuja jakaakseen, kuten on tapahtunut esim. Ugandassa. Maanosassa on nähty ajoittain rauhanomaisiakin vallanvaihdoksia, kuten esim. Nigeriassa 2015. Mutta on myös merkillepantavaa, että kolmen vakaimman demokratian joukossa on myös kolme maata (Etelä-Afrikka, Namibia, Botswana), joissa valtaa on jo vuosikausia pitänyt sama poliittinen puolue. Vallanjakosopimukset, joita Afrikassa on usein käytetty tienä ulos sisällissodasta, voivat olla myös haitallisia demokratisoitumiselle ja hallinnon toimivuudelle, jos niitä käytetään puutteellisten vaalien takia. Toisaalta hyvin rakennetut vallanjaot voivat edesauttaa siirtymistä kohti demokratiaa.

Demokratisoituminen tekee myös vaalimanipulaation 'halvat' keinot, kuten suoranaisten uhkailun, vähemmän käyttökelpoiseksi. Toisaalta sillä on taipumusta lisätä äänten ostamista. Demokratisoituminen myös yleensä tehostaa korruption vastaista taistelua erityisesti niissä Afrikan maissa, joissa johtajat jo aiemmin ovat ottaneet korruption vastaisen taistelun vakavasti. Kun korruptionhallinta on jo valmiiksi korkealla tasolla, poliittisesta vakaudesta, hallinnon tehokkuudesta

ja oikeusvaltiosta tulee tärkeämpiä tekijöitä kuin äänestä ja vastuullisuudesta. Tutkimuksen mukaan toisenlaiset korruptiodynamiikat vaikuttavat maissa, joissa korruptiotilanne on huonompi. Eri tilanteet vaativat eri keinoja.

Länsimaiden hallitusten, ja osin myös avustusjärjestöjen, horjuva ja laimea tuki demokratisoitumiselle Afrikassa on itsessään muodostunut afrikkalaisen demokratian syventämisen erääksi haasteeksi. Avunantajat ovat usein omaksuneet anteeksipyytelevän suhtautumisen joidenkin maiden epätasaiseen kehitykseen tässä suhteessa, sekä vähemmän täydellisiin afrikkalaisiin johtajiin. Libyan epäonnistuneen vallanvaihdoksen jälkeen monista läntisistä hallituksista tuli varovaisempia vaatiessaan afrikkalaisia johtajia jättämään paikkansa, edes selkeiden vallan väärinkäytösten jälkeen. Tutkimuksen mukaan kansainvälinen paine, yhdistettynä kotimaiseen paineeseen, saa usein johtajan jättämään paikkansa. Ilman kansainvälistä painetta johtajat kuitenkin pysyvät usein paikoillaan. Vuoden 2015 'maahanmuuttokriisin' jälkeen EU on kääntynyt kohti reaali politiikkaa suhteessa lähiympäristöönsä, mistä esimerkkinä on jo jonkin aikaa sitten järjestetty huipputapaaminen arabimaiden johtajien kanssa. EU on pyrkinyt rationalisoimaan muuttunutta asennoitumistaan puhumalla 'periaatteellisesta pragmatismista'. Monille tarkkailijoille pragmatismi on kuitenkin huomattavasti korostuneempaa kuin periaatteellisuus. Valitettavasti nykyisen länsimaiden heikon demokratian edistämisen oloissa on kuitenkin usein helpompaa olla afrikkalainen autoritääri johtaja kuin vannoutunut demokraatti.

Kilpailu Kiinan kanssa ei ole yksinomaan huono asia. Yhtäältä sitä kautta on saatu Afrikkaan kipeästi tarvittuja infrastruktuurisijoituksia. Kilpailu erilaisten hallintakäsitysten välillä on myös sinänsä positiivista, jos se estää länsimaiden hallintokoneistoja tulemasta omahyväisiksi omien hallintamalliensa, ja niiden oletettujen etujen, suhteen. Kilpailu on myös antanut afrikkalaisille hallituksille vaihtoehtoja ja neuvotteluvoimaa, kun ne eivät enää ole yksinomaan läntisistä rahoituskanavista riippuvaisia. On kuitenkin todettava, että Kiinan ja Yhdysvaltojen tarjoamien hallintamallien välinen kilpailu (autoritääri ja valtiojohtonsen malli verrattuna ainakin näennäisesti demokraattisempaan ja liberaalimpaan malliin) saattaa saada myös haitallisia piirteitä, kuten oli nähtävissä kylmän sodan aikaisessa kilpailussa Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton välillä.

Nykyisellä kehityskululla afrikkalainen demokratia kulkee kohti määrällistä stagnaatiota ja hidasta laadullista heikkenemistä, joskin suoranaiset paluut autoritarismiin ovat harvinaistumassa. Positiivisempi skenaario on se, että megatrendien yhdistelmä (väestönkasvun hidastuminen, kaupungistuminen ja teknologinen kehitys), yhdessä joidenkin afrikkalaisten hallitusten ja Afrikan Unionin vahvemmalla sitoutumisella demokraattisiin hallitusmuotoihin, voivat johtaa demokratian laadullisiin parannuksiin ja demokratisoitumiseen joissakin maissa. Positiivisen skenaarion toteutuminen edellyttäisi todennäköisesti vahvempaa tukea demokratialle ulkoisilta toimijoilta, esimerkiksi EU:lta kollektiivisesti ja yksittäisiltä EU-maiden hallituksilta.

Lieventämisvaihtoehdot ja suositukset

Niille afrikkalaisille johtajille, jotka toivovat näkevänsä maanosansa yhä demokratisoituvan, *pidäkkeet* ja *pidättyväisyys* ovat keskeisiä. Pidäkkeet viittaavat institutionaalsiin piirteisiin: institutionaalisten pidäkkeiden ja esteiden kehittämistä vallan väärinkäytöksiä vastaan, esim. korruptionvastaisella taistelulla, hallinnollisten lakien uudistuksilla ja sallimalla vapaammat tiedotusvälineet. Pidättyväisyys puolestaan on luonteeltaan poliittiskulttuurista: pidättyväisyyden osoittamista poliittista vastustajia kohtaan, erityisesti silloin kun oma asema on vahva, ja vallasta luopumista silloin kun vaalit on hävitty. Selvää on, että nämä eivät ole nopeita ratkaisuja. Pikemminkin monet pienet askeleet vahvistavat toisiaan.. Kiristyneessä kilpailussa Kiinan kanssa hallintakäsityksistä on entistäkin tärkeämpää, että myös demokraattiset hallitukset kantavat hedelmää taloudellisen kehityksen ja kohonneiden elinolojen muodossa. Monet Afrikan hallitukset ovat innostuneesti vastaanottaneet kiinalaisia lainoja ja sijoituksia paikalliseen infrastruktuuriin, joten tulevaisuus pysyy avoinna. Olisi eduksi, jos Afrikasta löytyisi hyviä esimerkkejä demokraattisista valtioista, jotka ovat vaurastuneet taloudellisesti.

Läntisille hallituksille tilanne ei ole helppo. Perinteinen kehitysapu nähdään yhä yleisemmin epäonnistuneen taloudellisen kehityksen tuottamisessa ja EU:n hallitukset eivät kykene kilpailemaan suoraan Kiinan talousinvestointien ja infrastruktuurihankkeiden kanssa. Osoitettua lähestymistapa poliittisiin arvoihin, jossa esimerkiksi keskitytään vähemmistöjen ja naisten oikeuksiin (vaikka nämä ovatkin itsessään tärkeitä arvoja), saattaa antaa vaikutelman, että EU-maiden

hallitusten kehityspolitiikkaa ohjaavat ennen kaikkea kulloinkin vallitsevat läntiset poliittiset prioriteetit. Kontekstissa, jossa niin EU, Yhdysvallat kuin eräät suuret EU-maat eivät ole järin sitoutuneita demokratian edistämiseen, on entistäkin tärkeämpää, että pienempien EU-maiden hallitukset pysyvät vahvasti sitoutuneina demokratian ja ihmisoikeuksien edistämiseen Afrikassa. Eräs keskeinen toiminta-alue on tulevaisuuden afrikkalaisten eliittien koulutus. Kiina on hyvin aktiivinen tällä saralla ja tarjoaa järjestelmällisesti koulutusmahdollisuuksia tuleville afrikkalaisille eliiteille, sekä yleisesti, että erityisillä alueilla, joilla on relevanssia hallinnan kannalta, kuten oikeudellisessa koulutuksessa. Koulutusmahdollisuuksilla on todennäköisesti pitkäaikaisia vaikutuksia myös hallintakäsitysten ja niihin liittyvien normien leviämisen näkökulmasta. Länsimaiden hallitusten tulisikin tarjota aktiivisesti koulutusmahdollisuuksia afrikkalaisille eliiteille.

Lähteet

- Akech, M. 2011, "Constraining government power in Africa," *Journal of Democracy* vol. 22, no. 1, pp. 96–106.
- Anyanwu, J. C., Erhijakpor, A.E.O. 2014, "Does oil wealth affect democracy in Africa?" *African Development Review* vol. 26, no. 1, pp. 15–37.
- Asongu, S. A. 2013, "Fighting corruption in Africa: Do existing corruption-control levels matter?" *International Journal of Development Issues* vol. 12, no. 1, pp. 36–52.
- Bah, B. A. 2010, "Democracy and civil war: Citizenship and peacemaking in Côte d'Ivoire," *African Affairs* vol. 109, no. 437, pp. 597–615.
- Baldwin, K., Mvukiyehe, E. 2015, "Elections and collective action: Evidence from changes in traditional institutions in Liberia," *World Politics* vol. 67, no. 4, pp. 690–725.
- Bates, R. H., Fayad, G., Hoeffler, A. 2012, "The state of democracy in Sub-Saharan Africa," *International Area Studies Review* vol. 15, no. 4, pp. 323–338.
- Benabdallah, L., Robertson, W. 2018, "Xi Jinping pledged \$60 billion for Africa. Where will the money go?" *The Washington Post*, September 17, www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2018/09/17/xi-jinping-pledged-60-billion-for-africa-where-will-the-money-go/?noredirect=on&utm_term=.9825b76d31fd [21.6.2019].
- Chabal, P. and Daloz, J.-P. 1999, *Africa Works. Disorder as a Political Instrument*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.
- China White Paper on Foreign Aid 2014, PRC State Council.
- Collier, P., Vicente, P.C. 2012, "Violence, bribery, and fraud: The political economy of elections in Sub-Saharan Africa," *Public Choice* vol. 153, no. 1–2, pp. 117–147.
- Diamond, L. 2015, "Facing up to the democratic recession," *Journal of Democracy* vol. 26, no. 1, pp. 141–151.
- Freedom House surveys 2008 and 2018. Freedom House.
- Hartzell, C. A., Hoddie, M. 2015, "The art of the possible: Power sharing and post-civil war democracy," *World Politics* vol. 67, no. 1, pp. 37–71.
- Hughes, M. M., Tripp, A. M. 2015, "Civil war trajectories of change in women's political representation," *Social Forces* vol. 93, no. 4, pp. 1513–1540.
- Huntington, S. P. 1991, *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*. Oklahoma: University of Oklahoma Press.
- Ibrahim Prize for Achievement in African Leadership, <http://mo.ibrahim.foundation/prize> [23.6.2019].
- Krook, M. L. 2013, "Gender quotas and democracy: Insights from Africa and beyond," *Women's Studies International Forum* Vol. 41, pp. 160–163.
- Kudamatsu, M. 2012, "Has democratization reduced infant mortality in Sub-Saharan Africa? Evidence from micro data," *Journal of European Economic Association* vol. 10, no. 6, pp. 1294–1317.
- Le Van, A.C. 2011, "Power sharing and Inclusive politics in Africa's uncertain democracies," *Governance* vol. 24, no. 1, pp. 31–53.
- Matti, S.A. 2010, "The Democratic Republic of the Congo? corruption, patronage, and competitive authoritarianism in the DRC," *Africa Today* vol. 56, no. 4, pp. 42–61.
- Muriaas, R. L., Tønnesen, L., Wang, V. 2013, "Exploring the relationship between democratization and quota policies in Africa," *Women's Studies International Forum* vol. 41, pp. 89–93.

- Schenkkan, N., Repucci, S. 2019, "The Freedom House Survey for 2018: Democracy in Retreat," *Journal of Democracy* vol. 30, no. 2, pp. 100–114.
- Tangri, R., Mwenda, A.M. 2010, "Patronage, district creation, and reform in Uganda," *Journal of Contemporary African Studies* vol. 28, no. 1, pp. 31–49.
- Tocci, N. 2016, "Interview with Nathalie Tocci on the global strategy for the European Union's Foreign and Security Policy," *The International Spectator* vol. 51, no. 3, pp. 1–8.
- Transparency international, 2018 survey on corruption perceptions,
<https://www.transparency.org/cpi2018> [23.6.2019]
- Treisman, D. 2017, "Democracy by mistake," *NBER Working paper series*, No. 23944,
<http://www.nber.org/papers/w23944> [23.6.2019].
- Van Ham, C., Lindberg, S.I. 2015, "From sticks to carrots: Electoral manipulation in Africa, 1986–2012," *Government and Opposition* vol. 50, no. 3, pp. 521–548.